

НЕЗАБУТНІ УРОКИ ЖИТТЯ

Цього літа нам — студентам факультету української філології з керівником Мариною Степанівною Павленко пощастило провести фольклорно-етнографічну практику в селі Паланочка Маньківського району. Оточене аж трьома лісами — Чорним, Костенковим і Лебедєвим (в котромусь із них перед боєм з татарами стояв із військом сам Іван Гонта), — село просто потопає в зелені. А завдяки унікальній «моді» на троянди, які квітнуть тут скрізь, навіть біля покинутих хат, — ще й гарне, мов писанка.

Колись воно було ще й багатим: в ньому працював один з найбільших земських банків Уманського повіту (тепер zostалися тільки ганок, підмурок і кілька стін), якийсь дуже могутній млин на паровому двигуні (немає вже й сліду), кілька гарних ставків (і вони зараз, на жаль, здебільшого обміліли), а ще — найуміліші гончарі, причому Паланочка, завдяки своїй унікальній глині, «спеціалізувалась» саме на червоних розписних мисках.

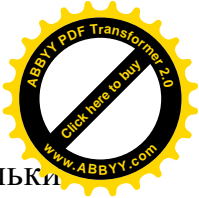
Були тут колись ще й церква (знищена в 1930-х роках), шикарний палац та розкішне господарство пана Юзика, який, до всього, ще й розводив породистих коней і залишив по собі чимало веселих та сумних легенд.

Правда, порівняно з іншими селами, завдяки місцевому керівництву, Паланочка зберегла прекрасну бібліотеку, дитячий садочок (хай і з чотирма дітками!), фельдшерсько-акушерський пункт і досить сучасно оснащений будинок культури. Голові сільради Борису Павловичу Гречаному і його замісниці Броніславі Семенівні Савицькій варто подякувати окремо: і за привітність та доброту, і за готовність поділитись набутим життєвим досвідом та історіями. Вдячні ми за гостинність та чудові умови проживання й керівникові табору літнього відпочинку (є тут і такий!) Галині Петрівні Гульченко й завідділом освіти Юрію Миколайовичу Безверхньому.

Зрештою, уклінне спасибі всім нашим респондентам: доброзичливій Ніні Григорівні Пархоменко, привітній Ользі Пантелеймонівні Підвисіцькій, дотепній Галині Трохимівні Рябокінь, ліричній Тетяні Трохимівні Швець, комунікабельній Катерині Ларіонівні Зінченко, всезнаючому Євгенові Павловичу Лебедю (чи не в честь його предків зветься один із лісів?), чудовій і безмежно мудрій Ганні Василівні Полозюк...

Неабияк врадувала наші тіла і душі неперевершена Таїса Павлівна Кіт: почастивавши свіжою полуницею і мудрими дотепними розповідями та піснями!.. «Хоч як не важко — а цілий день пісня якась бринить в голові» — хіба цей її вислів не годилося б узяти за кредо кожному з нас?

А який урок дала нам одна з найстарших жительок села — Лаврик Наталія Тимофіївна!.. Її артистизм і активність (крім домашніх справ, бігає на всі сільські заходи, передплачує і читає газети!) — просто вражають! Хоч цій жінці випала надзвичайно тяжка доля, вона не згубила привітної усмішки до світу й — уміння бути вдячною. Так-так, ми не почули від неї

жодного слова образ чи нарікань: здавалось, усі люди навколо неї тільки хороші, всі тільки допомагають.

І чи не кожен з опитуваних так чи інакше торкався трагічних сторінок розкуркулення (постраждали від нього й власники вище згаданого млина), голодовки (в кожного помер хтось із родичів) й колгоспної кріпаччини. Іти пішки до самісінької Умані, щоб ще з ночі зайняти чергу й купити... два буханця хліба (!), потім — ще раз відстояти чергу і взяти ще два: аби ці вже можна було продати, щоб з вирученими грошима піти по хліб наступного разу, — хіба в це можна повірити? Дитиною ходити взимку до лісу по дрова у рукавицях (!) на ногах, бо більше нічого взути на босі ноженята, — хіба таке буває? Мріяти коли-небудь у житті хоч раз наїстися білого хліба — як це можливо? 14-річній «колгоспниці» (вчитись далі після школи не мала за що, та й із села тоді просто так не випускали), яка розрубала сапою ногу й не могла вийти в поле, погрожувати судом за «не виробіток мінімуму трудоднів», — це допустимо?..

З Паланочки ми поверталися вже інакшими. Збагачені шокуючими життєвими уроками нашої історії. Засмучені сучасним станом українських сіл. Але — надихнуті й захоплені красою рідної природи й пісні, непоборним оптимізмом та життєствердністю українського народу.

М.С.Павленко і студенти 13 (тепер уже — 23!) групи